

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Praecepta Pars ...

In II. III. IV. Præceptum De Juramentis, Votis, Observatione Festorum, & Jejuniorum, ac obligatione Pietatis & Observantiæ erga Majores: Charitate & Misericordia erga proximum. Pars III.

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1713

Sectio III. Pietas & Obligatio erga Majores, & Collaterales.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-60022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60022)

196 *Tract. III. in IV. Præcept. Decal. Cap. V.*
DD. apud Bonacinnam t. 2. d. 4. in 4. præceptum
q. un. proposit. 6. §. 3. n. 1. Solùm sis est; an tuus
 pater possit negare omnia alimenta etiam ad vitam
 sustendendam necessaria? Affirmant Mol. ac ali
 cum Sanch. *lib. 4. de Matr. disp. 26. n. 1.* Qui
 tunc filius, vel filia ob suam ingratitude non
 habetur amplius pro tali: solùm igitur perinde ac
 alii proximi in extrema necessitate erit à patre ad
 juvandus. Contra tamen necessaria alimenta eis de
 beri, docet Covar. *apud eundem Sanch. cit.* eo
 quod esse physicum re ipsa filii non amittatur, ac
 adeò semper aliqua major obligatio ad ipsos in pa
 tre residet, quàm in aliis. Hæc sententia magis
 utraq; probabilis est. An etiam ob alias causas
 justè possit filius, vel filia exhæreditari dote, vel
 alimentis privari, videantur *Authores cit.* Min
 certè videtur posse in foro conscientia, ob alia
 milia, vel etiam graviora delicta. Legem enim
 similia trahi posse, cum similis, vel gravior cau
 sa existit, fatentur DD. communiter. Vide Azor
 ump. 2. lib. 2. c. 19. q. 6. vers. *Duo hic merito.*

SECTIO III.

Pietas, & obligatio erga Majores, & Collaterales.

SUMMARIÆ.

63. *Ad quid filii, & pupilli teneantur I. Tutoribus, & pa
trinis, & contra hi illis?*
 64. *II. Ad quid consanguineis, Avibus, Proavis, aliisq;
Majoribus, & contra?*
 65. & 66. *Ad quid sibi invicem obligentur consanguineis
collateralibus?*

*collaterales, ut fratres, sorores, patruels, consobr in
aliqui consanguinei, & affines?*

67. Usque ad n 72. Ad quid sibi invicem obligentur conjuges?

ASSERTIO III.

Pietas colendi parentes ulterius se extendit ad 62
colendos. 1. Quasi parentes, ut Tutores, & patri-
nos. 2. Majores, Consanguineos, ut Avos, Avias
&c. 3. Consanguineos collaterales, ut fratres, so-
rores &c. 4. Ipsos conjuges ad invicem: quibus om-
nibus ex eadem pietatis virtute etiam sub mortali
debetur amor, reverentia; & cum presunt, obe-
dientia, ac in necessitate obsequium, seu beneficen-
tia. Similiter autem econtra proportionaliter.
Assertio omnium, nec indiget, nisi explicatione
particularum.

§. I.

Quasi Parentes, Tutores, Patrini.

Filii pupilli tenentur Tutoribus suis exhibere a-63
morem, reverentiam, & obedientiam in iis,
quæ concernunt tutelam suam, adeo ut in iis de-
libertate inobedientes peccent etiam mortaliter, eo-
dem modo proportionaliter, quo peccarent non
obedientes parentibus, juxta modos supradictos.
Tutores autem econtra tenentur pupillis amorem,
& curam in corporalibus, & spiritualibus: ut ni-
mirum bona eorum justè & fideliter administren-
tur, & ipsi in fide, Lege Dei, & bonis moribus
instruantur, sicut obligantur parentes. In quibus
omnibus notabiliter negligentes peccant mortali-
ter, & si bona pupillorum aut dissipent, aut culpâ
suâ perire sinant, etiam ad restitutionem obligan-
tur.

P p 3

tur.

tur. *Omnia omnes.* Ratio est: Quia Tutores ex officio suo succedunt parentibus, adeoque ex naturæ, & gentium jure æqualem parentibus obligationem contrahunt, tam ex parte sui erga pupillos, quàm ex parte pupillorum erga ipsos. Patris porro, seu compateres, cum ipsi ex officio suo teneantur, aliis deficientibus, sub mortali curam gerere eorum, quos ex Sacramento Baptismatis, vel Confirmationis susceperunt, ut in fide, & necessariis ad salutem instruuntur, & conserventur, uti pulchrè docet S. Augustinus serm. 215, de tempore, dicens: *Filios, quos in Baptismo excepistis, scitote vos Fideiussores pro ipsis apud Deum exstitisse, & ideò tam illos, qui de vobis nati sunt, quam illos, quos in fonte excepistis, semper castigare, & corrigere, ut castitatem custodiant, justitiam diligant, charitatem teneant.* Hæc Sanctus. Ita ex correlativo filii suscepti ex Baptismo, vel Confirmatione tenentur patris suis amorem, reverentiam, ac obedientiam proportionatam obligationi eorum, nimirum in fide, moribus, & necessariis ad salutem addiscendis, & tenendis. Verùm hæc obligatio quoad obedientiam modò rarò venit ad praxin; at maximè viget quoad amorem, & reverentiam, saltem negativè, excludendo contraria, etiam sub mortali, non solum ex charitate, vel justitia, sed etiam ex pietate.

§. II.

Consanguinei, Majores, & Senes.

64 **F**ilii obligantur avibus, aliisque Majoribus ascendentibus, sive in linea recta, ut sunt proavus pro-

proavia: sive transversa, ut patruus, amita Avunculus, Matertera &c. exhibere amorem, reverentiam, obsequium: & cum ii parentum locum occupent, etiam obedientiam; idque ex genere suo sub mortali, adeo ut omnis gravis indignatio, irreverentia, injuria erga ejusmodi Majores sit peccatum mortale: non tamen æque grave, ac contra parentes ob remotiorem gradum. Econtrà autem illi Majores, deficientibus parentibus, immediatis, vel eorum locum tenentibus, quantum eorum possibilitas commodè permittit, obligantur filiorum minorum, seu nepotum paternam curam gerere, Quia ex natura sanguinis, & lege naturali tunc ea cura ad eos devolvitur. Exempla habentur passim in Scriptura: v. g. de Abraham, quantam curam gesserit de Loth filio fratris sui &c. Tales peccant ergo graviter, si deficientibus parentibus nepotum curam negligunt, eisque in necessitate spiritali, vel corporali non succurrunt. Ut rectè monet March. *tr. 5. Tit. 7. q. 4. &c.* Senibus tenentur juniores amorem, & reverentiam, juxta legem Dei, Levit. 19. *Coram cano capite consurge, & honora presentiam senis, & time Dominum &c.* I. ad Timoth. 5. *Seniorem ne increpaveris, sed obsecra ut Patrem &c.* Et licet hinc per omissionem talis amoris, & reverentiæ erga senes rarò peccetur plus, quam venialiter: nisi accederet contemptus, vel abominatio ipsius personæ senis, utique mortalis; tamen per commissionem deliberatè, & cum contemptu senes irridere subsannare, provocare, contristari, vel quavis notabili

tabili injuriâ afficere, peccatum mortale esse contra virtutem pietatis, rectè concludit. March. l. 4. *in fine.*

§. III.

Consanguinei Collaterales.

65 **N**imirum fratres, sorores, patruels, consobrini, aliique consequenter consanguinei, & affines tenentur sibi invicem exhibere amorem, reverentiam, & obsequium, seu auxilium in necessitate: nimirum in defectu aliorum, juxta ordinem graduum, ac ordinem Charitatis, suo loco infra explicandum. Adeo ut etiam hi in istis notabiliter contrafaciendo, puta, vi, gravi odio, irreverentia, injuria, negatione subsidii in vera necessitate, graviter peccent, non tantum contra Charitatem, vel justitiam communem: sed etiam contra virtutem pietatis: ideoque & ipsi in confessione eam circumstantiam personæ, utpote speciem mutantem, explicare tenebuntur.

66 Unde ulterius in defectu parentum, vel quasi parentum, ac ascendentium, consanguinei hi laterales etiam succedunt in obligatione præbendi alimenta egenti: adeo ut tunc frater fratri, vel sorori (& sic consequenter de aliis) non tantum extremè, vel graviter egenti, ubi obligatio succurrendi communis est omnibus proximis: sed etiam ordinaria paupertate laboranti succurrere teneatur præbendo convenientia alimentata, quando frater ea, vel soror, vel similis consanguineus aliunde habere non potest. Quia
ni-

nimirum urget plus pietas in tanta propinquitate sanguinis pro fratre, vel consanguineo, quam pro aliis. Nec refert, quod frater tuus, vel soror malè sua dissipaverint, aut suâ culpâ in eam necessitatem inciderint: dummodò impræsentiarum vera necessitate laborent: omninò naturalis pietas urgebit ad succurrendum. Certè contingit alicubi quendâ verè prodigum filium totum patrimonium à patre pro se, & fratre suo relictum dissipasse vivendo luxuriosè: postea ipse graviter egens ad fratrem, qui propriâ industria exhaustam hæreditatem sibi se ceter compensarat, pro alimentis recurrit: & adhuc deberi responsum est à Theologis fratri consultanti: in quantum nimirum urgebat actualis necessitas ob rationem datam. Cæterùm fatendum est, si frater, vel soror in mala vita perseverent, aut flagitia commiserint cum familiæ dedecore, ob quæ ab ipso patre exhæreditari, ac alimentis privari posse dictum est: ut à malo resipiscant, ut labori, ac industriæ assuescant, salubriter posse illis ad tempus alimenta negari, dummodò fame non pereant, id enim ipsum majoris pietatis opus erit. Unde si soror in turpi prostibulo familiam suam infamavit: si frater per grave, & familiæ dedecorosum flagitium depauperatus est: si quidem in scelere perseverent, deserantur, ut hac medicina sanentur: si autem defacto satis emendati, & poenitentes sint, verâque necessitate, quantumvis culpabiliter contracta, laborent, eos deserere pietatis virtus non permittit, præsertim si sine detrimento possit succurrere frater, vel soror, similisque consanguineus.

Conjuges adinvicem.

97 **C**onjuges ex quarto Præcepto, & virtute pietatis gravi obligatione tenentur sibi invicem exhibere *amorem, & honorem, fidem, & cohabitationem: debitum conjugale: alimenta & gubernationem.*

I. *Amorem & honorem: Ephes. 5. Viri diligite uxores vestras, sicut & CHRISTUS dilexit Ecclesiam &c. Et infra: Ita viri debent diligere uxores suas, ut corpora sua. Qui suam uxorem diligit, seipsum diligit. Ad Coloss. 3. Viri diligite uxores vestras, nolite amari esse ad illas. Ubi peccant mortaliter conjuges gravibus odiis, indignationibus, contemptibus, injuriis, maledictionibus, imprecationibus, aut quibusvis injuriis alterutrum afficientes. Huc spectat peccatum zelotypiæ inordinatæ, seu temeræ suspicionis de fide alterius. Item viri graviter, & sine causa sufficiente verberantes uxores; nam ob justam causam ad debitam emendationem moderatè uxorem percutere, aut verbis duris increpare, secluso maligno affectu, culpâ vacabit, ut notat etiam Filliucujus *rr. 2. c. 9.* Item à fortiori uxores, si viros suos graviter inhonorant, irrident, offendunt, aut, quod enormè est, etiam percutiunt.*

II. *Fidem, & cohabitationem.* Fidem scilicet in servando contractu Matrimonii, & ministracione honorum dotalium, ac rei domesticæ: cohabitationem verò quoad torum, & mensam, ut ajunt, juxta illud Matth. 5. *Qui dimiserit uxorem*
suam

suam, excepta fornicationis causâ, facit eam ma-
 ebri. Peccat ergo mortaliter conjux absque ur-
 gentissima causa conjugem deserendo, aut omni-
 no, aut ad longum, & notabile tempus, citra alte-
 rius consensum. Justa autem causa censetur,
 quando vir à Rege, vel Principe in bello, Legatio-
 nibus, aliisque publicis negotiis diutius occupatur:
 cum mercaturâ vel negotiationi, Reipublice, & fa-
 milia suâ necessariâ in longinquis terris vacare co-
 gitur, & ita in similibus casibus.

III. *Debitum conjugale*: 1. Corinth. 7. *Uxoribus*
vir debitum reddat, similiter autem & uxor viro.
Nolite fraudare invicem, nisi forte ex consensu
ad tempus, ut vacetis Orationi, & iterum reverti-
mini in idipsum. Ubi peccat mortaliter conjux
 conjugii debitum tempestivè petenti sine causa de-
 negans. De quo alibi ex professo. Solum pec-
 catum hîc annotâsse opus erat.

IV. *Alimenta, & necessaria vitæ statûs*: Quæ 70
 quidem obligatio per se, & principaliter incum-
 bit viro, juxta illud Apostoli ad Ephes. 5. *Ita viri*
debent diligere uxores suas, ut corpora sua &c. Qui
suam uxorem diligit, seipsum diligit: Nemo enim
unquam carnem suam odio habuit, sed nutrit, &
fovet eam. Nihilominus etiam concernit uxo-
 rem, ut suum etiam præstet, maximè virò impo-
 tente, infirmo, captivo &c. ut sic uterque conjux
 sub mortali teneantur sibi invicem curare alimenta,
 & mutua onera ferre. Ubi sæpè gravissimè pec-
 cant viri omnia sua abliguriendo, interim uxorem
 cum liberis famem pati sinendo. Specialia hîc
 quoad

quoad alendam uxorem ratione dotis, utiliter leges apud Sanch. l. 9. de *Matri*, disp. 4. 5. 6. & sequentibus latissime.

- 71 Denique specialiter tenetur maritus uxori *gubernationem debitam* in iis, quæ spectant ad observantiam Mandatorum Dei, bonos mores, & administrationem familiæ, ac rei domesticæ. In quibus è contra uxores tenentur maritis obedientiam proportionatam: adeò ut sicut peccat maritus mortaliter permittendo Legem Dei transgredi, vel impediendo eam ab observantia Mandatorum DEI, & Ecclesiæ, aliisque ad salutem necessariis, ita è contra uxor peccat mortaliter, notabiliter non obediendo Marito in iis, quæ ad ejus gubernationem spectant, modò enumeratis.

Hæc pro examine peccatorum conjugum circa quartum præceptum, hic summatim enumerata latius recentent in propria materia de magno Sacramento Matrimonii.

S E C T I O IV.

Observantia, & obligatio erga superiores, & e contra.

S U M M A R I U M.

73. *Ad quid obligentur subditi Superioribus suis Spiritualibus; & e contra hi subditi? &*
 74. *Ad quid subditi suis superioribus temporalibus. ac e contra?*
 75. *Ad quid famuli, & ancille Dominis suis, seu Heris: ac hi e contra illis*
 76. *Quid debeant discipuli Magistris, & e contra?*
 77. *Usque ad n. 80. de gratitudine, & ingratitude erga Benefactores.*

ASSER.